

Hier loopt, natuurlijk, alles 'goed. Hier wordt de vergelijking met den leeuw niet verder uitgewerkt, dan mogelijk is; niet de leeuw, maar de boze man zelf is na de vergelijking verder onderwerp van den zin.

We zullen deze scrupuleuze ontleding niet met onbehoorlijken wellust vervolgen. Maar toch: wat dunkt u van vleierij, die van de tong glijdt als vloeiende oliebekken (12)? Het gaat wel „gesmeerd“, zoo met die vloeiende, vleeiende olietral; maar het is onerbiedig tekstbederf, wanneer ge Noordzij leest: „met vloeiende tong spreken zij dubbelhartig“ (12:3). Wie denkt er over, aan iemands lippen palen te zetten (12)? Voor het verdraide geslacht (12) kan men nog excuus vinden, al staat het niet in den tekst (zie Noordzij); en ook voor de rondom drayende goddeloozen (12); want de tekst was nog al moeilijk, die spreekt van rondzwervende goddeloozen. Maar als de vrees iemand pijnigt met doodelijke nepen (14), en een ander stapte in het spoor van laster (15), of een heilsche hand om iemands heup gelegd wordt (18), als een held in het bestemde veld zijn vuur en vaart doet blijken, dan kan zelfs deze laatste alliteratie ons niet in bewondering zetten. Ook hebben we nog nooit de zon zien zwaaien, al moeten we ervan zingen (19); en we hebben wel bevonden, dat een straal in rechte lijn zich afteekent, maar dat 'n straal verspreid wordt, reeds in een eeuw, die geen radiobeweging kende, is ongehoord; vooral, als het een straal van billijkheid is (19). Hoe iemands eer kan zingen, is evenmin duidelijk (16).

Natuurlijk vergeet we niet, dat achter deze beëindiging een foutieve statenvertaling dikwijls ligt. Maar we zeggen in zulke gevallen dan ook niet iets ten nadeele van de vaders, doch alleen in het voordeel van een nieuwe bijbelvertaling.

Machteloosheid enerzijds en gemoedelijke braafheid anderzijds hebben voorts het volgende geproduceerd: oprechte boezemzuchten slaken (5); aan het blaken zijn door ijvervuur (5); God staat hun billijk tegen, die onrecht plegen (maar God heeft deze „approbatie“ niet nodig, evenmin als de bijbelschrijver van wien de eerste beginnening in de preekkunst nooit zonder bezwaar van de zijde van Prof. Lindeboom³⁾ kon opmerken, dat de apostel of de evangelist, of de dichter zoo terecht iets had gezegd). Ook zou men den zanger, die zoo bedwaard (8) naar de maan kijkt, om de eer der godheid (10) in het hemelhof (7, 11) te zingen, willen wakker schudden en met wat onrust willen inenten. Men zou hem willen vragen: brave broeder, beproeft God wel eens d'oprechten? (11). Wel neen: Hij doet het altijd, hen „proeft“ Hij evengoed als de goddeloozen (11:5). Ja, deze brave slapheid spreekt geloovige gelukzoekers (20) toe in den stijl van nieuwejaarswensen: ze durft het absolute niet aan en maakt het relatief, als zij van „rente“, in de dagen der O. I. Comp. en derzelfver heugenis, weker maakt, om niet onder de kritiek van eigen rijm te komen (15). En al is deze fout niet alleen hier toch wijs ik er op, dat het nemen van rente van een volksgenoot verboden was, een verbod, dat hier in het rijm geheel verloren gaat, (zie Ex. 22:25, Deut. 23:19v, Ezech. 18:8, 13, 17, Noordzij, bl. 40). Deze brave slapheid lijkt ook telkens met het woord deugd (11); ze kweelt, dat

de mond sprak steeds de taal van 't harte, door beide is hun plicht betracht (17);

en is zoo dóór en dóór voos, dat zelfs onder het geweldig accompagnement van doodsbenauwdheid, van doods-strikken en van stroomen van verderf de zanger geen kans ziet, om God te prijzen, als hij geen harp in de vingers drukken kan (18)... ja, vooral de harp. Ze laat in een forsche lied den slaper vooral verfrischend ontwaken (3), al klinkt dat iets wat banaal in dit verband. Ze dicht, dat God elks gedrag proeft, zelfs met zijn oogleden (11); wat is dat? En omdat zij niet in staat is, groote dingen in woorden van klare eenvoudigheid te zeggen, daarom vlucht ze in het volks-asyl der overdrijving; ze laat het bed van tranen zwemmen (6); donder en bliksem moeten aanvullen, wat de dichter van Gods majesteit zelf niet zeggen kan (2). En in beide gevallen vult ze het rijm op met elementen, die de tekst niet aanbracht. Doffe oogen (6:8) worden straks rood-gekreten, uitgebeten, verouderd en doorknaagd in 6^e (vgl. 31); het hebreuwsch was blijkbaar den rijmbroeder niet sentimenteel genoeg; maar in zijn soberheid is het toch veel sterker.

Ja, deze goedmoedige braafheid zegt straks dingen, die gereformeerde ooren in elk ander geval niet graag willen hooren. God wordt door goedheid aangespoord (10), een gedachten bedervende uitspraak. De grootspraak der trotschen verdriest Elk (12)... en dan moet ge juist gelezen hebben, dat er maar een paar vromen meer zijn! De godloochenars verdooven 't licht der reden (14)... toch een beetje anders dan 1 Cor. 2 spreekt! En dan de „groote God, die 't recht verdedigt!“ (14)! Hoe mat, hoe dof, hoe peuterig!

Het kan niet anders, of op deze manier wordt de tekst vaak vertoebeld. Na het psychologisch

schokkende: mijn ziel grijpt moed, etc., is „zelfs“ in 6de min of meer dwaas. — „Bij U is mijn schild“ (7), zegt het vers: „i et pete“, ga het halen, zou men zeggen tot den dwerg. Maar de tekst heeft de idee, dat God het schild draagt voor den mensch, dat Hij het vasthoudt... en dat is juist Zijn grootheid. Hoe slap is 7: „verwacht dan, dat hij leugen haar...“, maar bij dit geboorteproces kijkt niemand toe. Van het geweldige: „de fundamente worden omgestooten“, wordt hier gemaakt:

dus wordt gewis in 't veilig samenleven de grondslag van 't vertrouwen omgerukt...;

en men denkt aan brandkasten en Lips-slotten. Maar de dichter van den „grondtekst“ zag andere dingen, geweldig, en universeel. Ten slotte: „naaste“ is een mooi bijbelsch woord; maar dat men zijn metgezellen geen kwaad moet doen, is karwei-achtig, slapjes, slapjes; het verzwakt den tekst, vooral na Jezus' Woord over „wie mijn naaste is“.

* * *

Wil iemand nu zeggen, dat dit alles nog maar den buitenkant raakt... hij moet het weten. Maar is de buitenkant niet van beteekenis? Heeft de bijbel, dien wij exegetiseerend zoo trouw mogelijk willen zijn, geen recht meer op eerbied, wanneer we gaan zingen? En is de zang der gemeente, waarin ze haar leven viert, niet méér waard dan wat brave poëtikasterigheid? Wie zegt, dat dit alles niets om 't lijf heeft, laat de „Kritiek der ouden“ zien, niet van de gunstige zijde.

Maar tenslotte: ik geef toe: dit is het ergste niet. Er valt nog meer aan te merken op de bewerking van Ps. 1—20. We komen aan de exegese toe, en daarvan zal niemand de groote beteekenis ontkennen.

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Maar de Satan heeft het ons belet.

Daarom hebben wij tot u willen komen (immers ik Paulus) eenmaal en andermaal, maar de Satan heeft het ons belet.

1 Thess. 2:18.

Klinkt u dat niet vreemd, mijn ziel?

De Satan heeft het ons belet.

Zoudt gij zoo iets wel durven getuigen?

Neen, gij spreekt van omstandigheden, welke u niet gunstig waren: van tegenspoed, welken gij ondervondt of iets dergelijks.

Maar de Satan laat gij er buiten.

De ziel heeft tegenwoordig zoo weinig met Satan te doen.

Het is of hij voor goed aan banden is gelegd. Het is of hij nooit meer verschijnt als een engel des lichts.

Het is of hij niet meer rondgaat als een brieschen-de leeuw, zoekende, wien hij zou mogen verslinden.

Mijn ziel, zie toch het gevaarlijke van dezen toestand in.

De mensch is thans te verlicht om nog aan Satan te gelooven. En de christen ondergaat in deze den invloed van den wereldling. Hij trekt in zijn zieleleven, ook in zijn uiterlijk levensgebeuren den Satan al te zeer pro memorie uit.

Denk er om, mijn ziel, daar zit Satan achter.

Het is de dichtste blinddoek, dien hij ooit den menschen voor de oogen heeft geknoopt, door hen in den waan te brengen, als zou hij thans niet meer in hun leven treden; als zou hij hen nu ongemoeid laten; als zou hij er niet meer zijn.

Diep leven is onmogelijk, zoo gij niet de listige omleidingen van den boze ook betreffende uzelf op het spoor komt.

Daar is nauwkeurige onderscheiding, fijne innerlijke waarneming voor noodig.

Zet u daartoe, mijn ziel.

Dan zult gij hooren zijn influisteringen.

Dan zult gij ondervinden zijn aanvechtingen.

Dan zult gij zijn bemiddeling opmerken bij wereldsche aanloksele.

Maar dan zult gij ook des te beter de kracht van Christus' belofte ervaren: Ik heb voor u geboden, dat uw geloof niet ophoude.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Toekomstverwachting en Toekomstprogram.

Onze tijd, het is vaak gezegd, is eschatologisch. De kwesties van de toekomst houden hoofd en hart gevangen; ze leggen de groote lijnen van wereldloop en wereldverloop ons voor den geest en laten ons vragen wat uit alle dingen worden kan.

De aandacht richt zich daarbij vooral onder onze menschen op het laatste bijbelboek, de Openbaring van Johannes.

Nu is het hier niet de plaats, om een zelfstandige beschouwing te geven over het verband tusschen christelijke wereldbeschouwing, wil men, christelijke geschiedbeschouwing, ook met betrekking tot de toekomst, enerzijds, en christelijk werkprogram anderzijds.

Maar het is hier wel de plaats, om te vragen, of

de Openbaring van Johannes zelf iets zegt over de vraag of, en zoo ja, in hoeverre er plaats blijft voor christelijke werkzaamheid in de groote worsteling om wereldopbouw en sociale reconstructie, op den grondslag van het geloof, dat zich heeft eigen gemaakt de woorden der profetie van dit boek: Johannes' Openbaring.

De gedachte kan immers opkomen, dat voor hen, die zóó dicht leven bij de toekomst, bij de dingen, „die haast moeten geschieden“, dat zij roepen: kom Heere Jezus, ja kom haastelijk (22:20), het rechte motief ontbreekt, om voor de wedergeboorte der wereld en der maatschappij zich te geven met geheel hun ziel. Heeft de Openbaring niet alle wereldgebeuren vastgelegd onder de prediking van Gods onverwringbaar systeem? Wie kan zijn menselijke plannen uitwerken tegen de systematische volvoering van Gods gedachten, tegen die vaste ordening der dingen naar Gods raadsplan, in? Wie kan een wereld opvoeren tot hooger leven, als God toch eenmaal haar progressie tot Babylonische wereldstad heeft voorzien en haar ruïneering heeft voorzien? Wat helpt de arbeid van den mensch, als zijn God een God is van praedestinatie, van voor-beschikking, een God, die zijn afbraakplan gereed heeft en het in groote lijnen heeft meegedeeld aan de christenen, tot wie de Openbaring kwam?

Werkelijk, de vraag heeft haar beteekenis. Troelstra heeft aan het historisch materialisme verweeten, dat het den mensch alleen maar ziet als „agent van maatschappelijke krachten“¹⁾; en deze klacht bewijst een streven, óók bij dezen man, om te ontkomen aan de fataliteit van een natuurnoodwendigheid in wereld-ontwikkeling, die van den mensch maakt een haast willoos orgaan van onafwendbare historie-vormende machten. Maar moet dan niet de Openbaring, met haar schrikkelijk systeem, tenslotte haar ijverigen leerling suggereren de ontmoedigende, verslappende idee, dat wij, menschen, niets anders zijn dan agenten, agenten tegen wil en dank, van goddelijke krachten, die de wereld souverein voeren tot consummatie?

En als eenmaal de vraag in dezen vorm gesteld is, dan staat een ander al gauw met het antwoord gereed. Inderdaad, zoo concludeert men, het geloof aan een praedestineerenden God vermoordt de activiteit in den christen: roept men hem op, om mee te helpen aan de evolutie van de wereld, om mee te vechten voor wereldvrede, voor internationale toenadering, voor ontwapening en verheffing van het proletariaat... dan is zijn eenige antwoord een schouderophaling: heeft zijn God niet de wereld in boeien gelegd en zou hij dan tegenover dien God zich opmaken ter onthinding? Wat in de hemelen gebonden is, dat zij op de aarde gebonden!

Zoo ziet men het christendom. Zoo legt men het den blaam niet alleen van sociale machteloosheid, maar ook van socialen onwil op. Hoor, met welke „wijsheid“ het volk door de „volks-universiteit“ wordt gezegend. Daar doceert iemand rustig: „dat tot aan de 18e eeuw, de menschheid in de wijsheid der geschiedenis, in de slagen van het lot, goddelijke beschikkingen zag, die zij slechts te aanvaarden had. Het maatschappelijke verantwoordelijkheidsgevoel was nog niet ontwaakt. De wereld bleef, inzonderheid voor de Christenen, het gebied der boosheid: deze wereld te willen hervormen scheen erger dan een dwaasheid: het was een hoogmoed. Zoolang sociale smarten en zonden als elementair werden gevoeld, kon van een sociaal idealisme nog geen sprake zijn“... En als Christus zegt: „geef den keizer wat des keizers is“, dan weet deze heer-van-de-volksuniversiteit daaruit niets anders te lezen, dan dit armoedige, armzalige: „Wat gaat den geest de wereld aan? zoo luidde Christus' afwijzend antwoord op de sociale vragen“. Tenslotte is dit het einde dezer hedendaagsche volkswijsheid, dat de sceptici (Montaigne, Charron) en de groote geloovigen (Calvijn, Pascal) geenerlei belang in het politieke leven, in alles wat kortstondig en vergankelijk is, stelden... De geloovigen konden geen hervormers zijn, daar zij de boosheid der wereld voelden als een goddelijke straf, waartegen men zich niet verzetten mocht“²⁾.

Ja, zoo vervolgt een ander, het Calvinisme voor al heeft het geloof aan de voorbeschikking aller dingen door God, gepredikt; men zou dan ook kunnen zeggen, dat het Calvinisme juist bij uitstek zich heeft herkend in het systematische boek van wereld-dreiging, waarmee de Bijbel besluit. En daarmee komt dan overeen het verschijnsel, waarin men ons wil doen gelooven, dat n.l. het Calvinisme, uit valsche ressentiment tegenover Rome, er toe gekomen is, afstand te doen van alle energieke deelname aan den wereldarbeid, ook in het materiële leven. Want het Roomsche ideaal der heiligheid — aldus deze theorie — toont den mensch in zijn heerlijkheid, als hij, in organische co-operatie met God, zijn eigen loon verdient en verdient; Rome heeft zoo den arbeids-wil gestuwd tot imperiale zelfbewustheid. Maar

¹⁾ Prof. Mr. J. A. Eigenman, Het Socialisme van Troelstra, een in zichzelf verdeelde beweging. Nijgh & Van Ditmar's Uitg. Mij. Rotterdam, 1924, blz. 73.

²⁾ Aldus: Just Havelaar, Het Sociaal Conflict in de Beeldende Kunst. Haarlem, Bohn, 1922, bl. 15, 16. Merkwaardig is deze volkomenstaire uitspraak wel in een tijd, die voor haast elke nieuwe sociale beweging den persoon van Jezus bij haar reclamatochen opzocht.

Calvijn - de volst - kan men - zijn voor - alleen - zoo ligt - den Calv - den klein - schon g - aan het - dit soci - laat. Vo - zaliging - twijfel - sche mo - dan e - vragen - heent - dingen v - het bepe - in zijn - op den t - van de - die hee - voor de - nig of t - ting, wa - andere f - geols, n - genezer - te zijn - afgestou - over elk - der aan

Nog e - waarach - Calvinis - dat Calv - werktuig - is dood, - organis - dat then - praedest - geholpe - aanvaar - wing en - der ziel - ligt tege - die den - Gods st - Gods sa - als de l - geboorte - de helij - is, als G - digt met - zijn pijl - aantrekt - hun God - En al - sen de - keld w - zoowel - komt oo - gedachte - Zeker, - gram zij - Het is - Jezus, k - zekerhei - van de - zal kom - actueel - De O - die zich - trouwe - zal wor - geschree - loopt de - komen n - Het is - vooral i - scherpin - tusschen - ontwikke - len (22 - zijn telk - ventskin - ook al - maar op - toch wel - die, wat - doch die - stand, z - wees w - ven zou - Zeker, - dat van - het wil - uit de g - voor³⁾ v

En al - sen de - keld w - zoowel - komt oo - gedachte - Zeker, - gram zij - Het is - Jezus, k - zekerhei - van de - zal kom - actueel - De O - die zich - trouwe - zal wor - geschree - loopt de - komen n - Het is - vooral i - scherpin - tusschen - ontwikke - len (22 - zijn telk - ventskin - ook al - maar op - toch wel - die, wat - doch die - stand, z - wees w - ven zou - Zeker, - dat van - het wil - uit de g - voor³⁾ v

En al - sen de - keld w - zoowel - komt oo - gedachte - Zeker, - gram zij - Het is - Jezus, k - zekerhei - van de - zal kom - actueel - De O - die zich - trouwe - zal wor - geschree - loopt de - komen n - Het is - vooral i - scherpin - tusschen - ontwikke - len (22 - zijn telk - ventskin - ook al - maar op - toch wel - die, wat - doch die - stand, z - wees w - ven zou - Zeker, - dat van - het wil - uit de g - voor³⁾ v

En al - sen de - keld w - zoowel - komt oo - gedachte - Zeker, - gram zij - Het is - Jezus, k - zekerhei - van de - zal kom - actueel - De O - die zich - trouwe - zal wor - geschree - loopt de - komen n - Het is - vooral i - scherpin - tusschen - ontwikke - len (22 - zijn telk - ventskin - ook al - maar op - toch wel - die, wat - doch die - stand, z - wees w - ven zou - Zeker, - dat van - het wil - uit de g - voor³⁾ v

En al - sen de - keld w - zoowel - komt oo - gedachte - Zeker, - gram zij - Het is - Jezus, k - zekerhei - van de - zal kom - actueel - De O - die zich - trouwe - zal wor - geschree - loopt de - komen n - Het is - vooral i - scherpin - tusschen - ontwikke - len (22 - zijn telk - ventskin - ook al - maar op - toch wel - die, wat - doch die - stand, z - wees w - ven zou - Zeker, - dat van - het wil - uit de g - voor³⁾ v

En al - sen de - keld w - zoowel - komt oo - gedachte - Zeker, - gram zij - Het is - Jezus, k - zekerhei - van de - zal kom - actueel - De O - die zich - trouwe - zal wor - geschree - loopt de - komen n - Het is - vooral i - scherpin - tusschen - ontwikke - len (22 - zijn telk - ventskin - ook al - maar op - toch wel - die, wat - doch die - stand, z - wees w - ven zou - Zeker, - dat van - het wil - uit de g - voor³⁾ v

³⁾ Op de preekkrans, vroeger, te Kampen.